

Teoria silników lotniczych

Dr inż. Robert Jakubowski

e_mail: robert.jakubowski@prz.edu.pl

Studia Podyplomowe r.ak. 2017/18

LITERATURA

- Ahmed F. El-Sayed, Aircraft Propulsion and Gas Turbine Engine, Taylor & Francis Inc, 2017 (cena ok 600 zł)
- The Jet Engine, Rolls-Royce, Wiley and Sons, 2015
- Saeed Farokhi, Aircraft Propulsion, Wiley and Sons, 2014
- Balicki, Chachurski i in. Lotnicze silniki turbinowe, Konstrukcja Eksploatacja Diagnostyka, część I i II, wydawnictwo IL nr 30 i 34, 2010, 2012

Po co jest silnik w samolocie?

Czy jest możliwe aby obiekt
cięższy od powietrza latał?

TAK

Co daje silnik w samolocie?

Umożliwia wytworzenie siły zwanej
siłą ciągu, dzięki której samolot
może stworzyć warunki do
powstawania siły nośnej na
skrzydłach

<https://www.youtube.com/watch?v=YyeX6ArxCYI>

A jak jest dla samolotów śmigłowych?

Silnik wytwarza moc
niezbędną do napędu śmigła

<https://www.youtube.com/watch?v=VsEbVYXLpR4>

Lot helikoptera (śmigłowca)

Bez zespołu napędowego lot nie
jest możliwy

<https://www.youtube.com/watch?v=2tdnqZgKa0E>

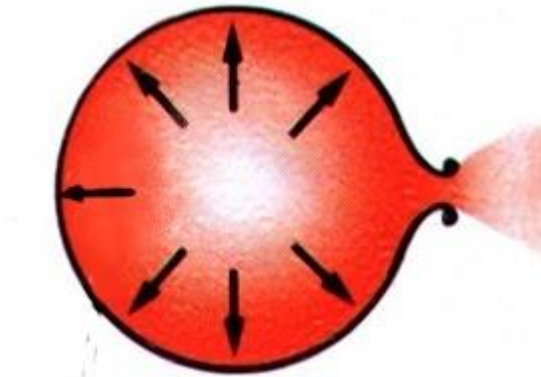
Mas statku powietrznego i moc silnika

Nazwa	Ilość silników	Moc napędu kW	Masa startowa kg	Moc/masa kW/kg
Eurocopter EC135	Arius 2B2	2x439	2900	0,3
SW-4	RR 250 C20R/2	336	1800	0,18
UH-60 Black Hawk	GE T700-GE-700	2x1165	3600	0,65
Harbin Z-19	WZ-8C	2x700	4250	0,33
Ka-27	Isotov TV3-117V	2x1660	12000	0,27
M28B Bryza	P&W PT6A-65B	2x820	7500	0,21
Bombardier Q400	PW 150 A	2*3750	29260	0,26
ATR 72-200	PW 124B	2*1880	22000	0,17

JAK DZIAŁA NAPĘD SAMOLOTU

Powstawanie siły ciągu

Strumień gazu wypływający z prędkością, zależną od różnicy ciśnień, powoduje oddziaływanie zgodnie z II i III **Zasadą Dynamiki Newtona**

$$F = \dot{m} \cdot c$$

$\dot{m}$ – masa gazu wypływająca w jednostce czasu

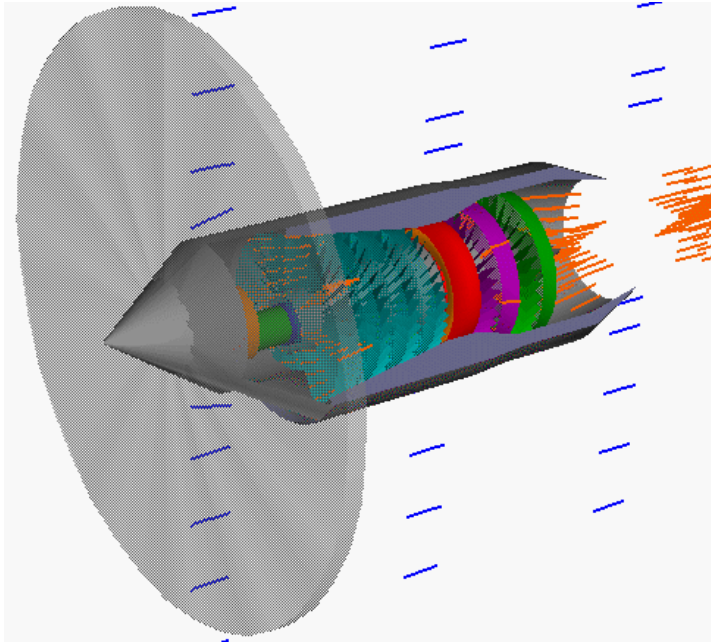
c – prędkość wypływającego gazu

Co to jest ciąg?

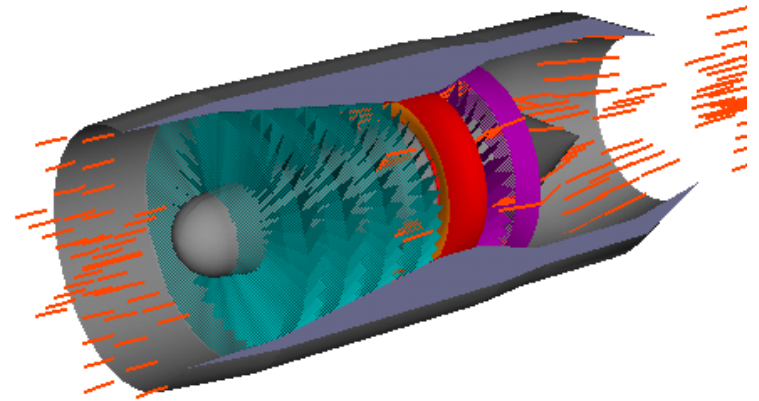

<https://www.youtube.com/watch?v=cT1yvqcDZZw>

Silnik śmigłowy – silnik odrzutowy

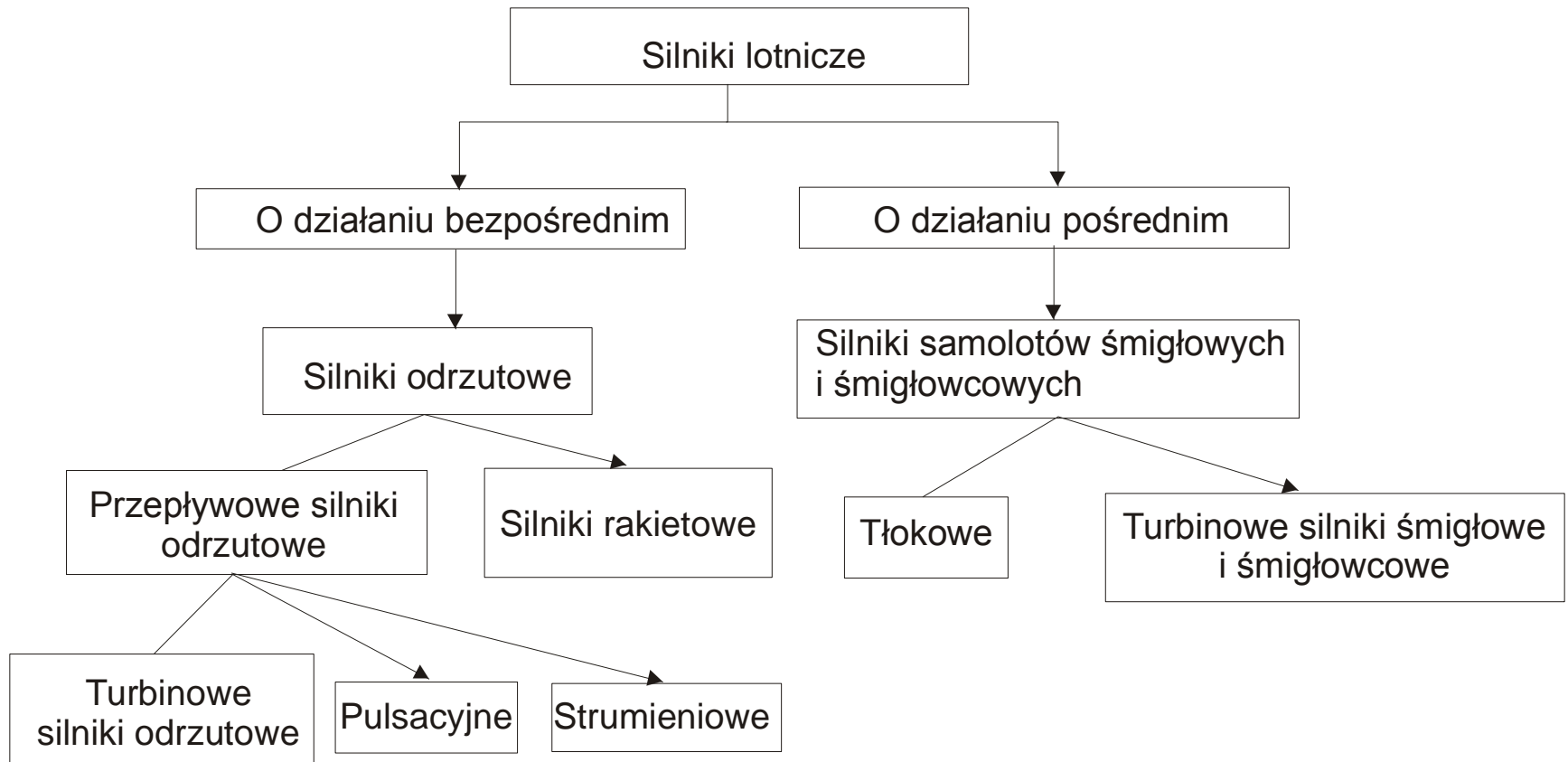

Silnik służy do wytworzenia mocy do napędu śmigła, które wytwarza ciąg powodując nieznaczny przyrost prędkości dużej ilości strumienia powietrza

Silnik służy do bezpośredniego wytworzenia ciągu poprzez znaczące zwiększenie prędkości spalin wyływających z silnika

Podział silników lotniczych ze względu na sposób wytwarzania ciągu

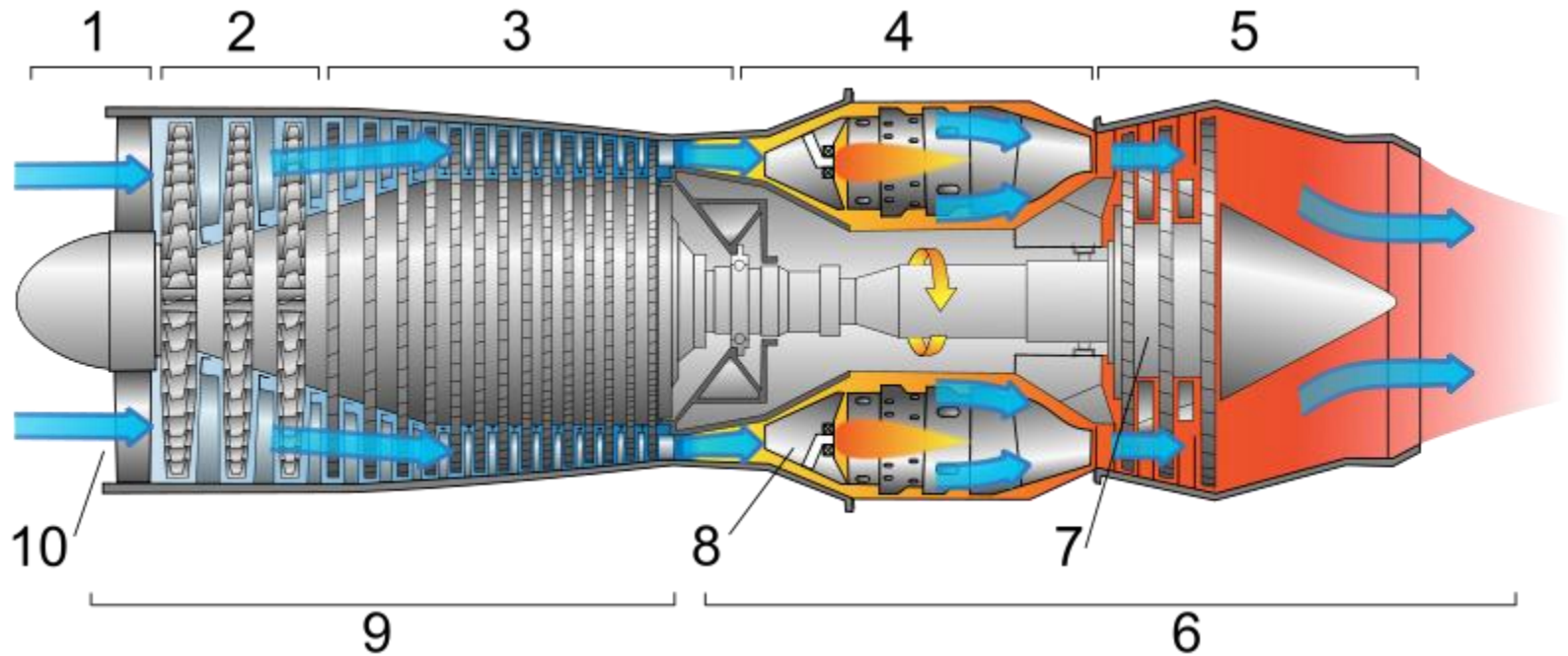

Budowa i zasada działania silnika odrzutowego

FILM youtube:

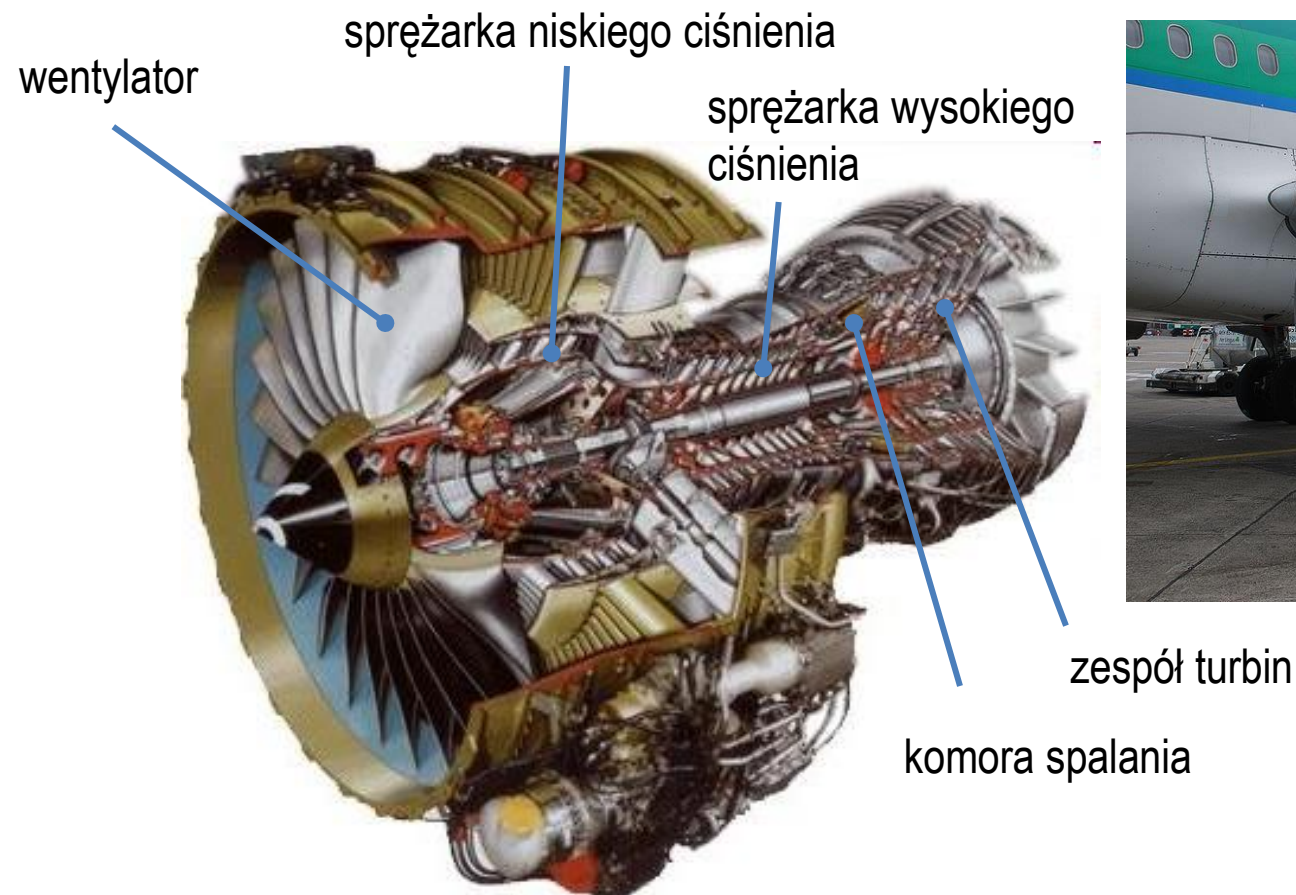
<https://www.youtube.com/watch?v=KjiUUJdPGX0>

Odrzutowy silnik jednoprzepływowy

1. wlot, 2. sprężarka niskiego ciśnienia, 3. sprężarka wysokiego ciśnienia, 4. komora spalania, 5. zespół turbin i dysza wylotowa, 6. część gorąca silnika, 7. turbina silnika, 8. dyfuzor wlotowy do komory spalania, 9. część zimna silnika, 10. strumień powietrza na wlocie do silnika

Silnik dwuprzepływowy o dużym stopniu dwuprzepływowości CFM 56

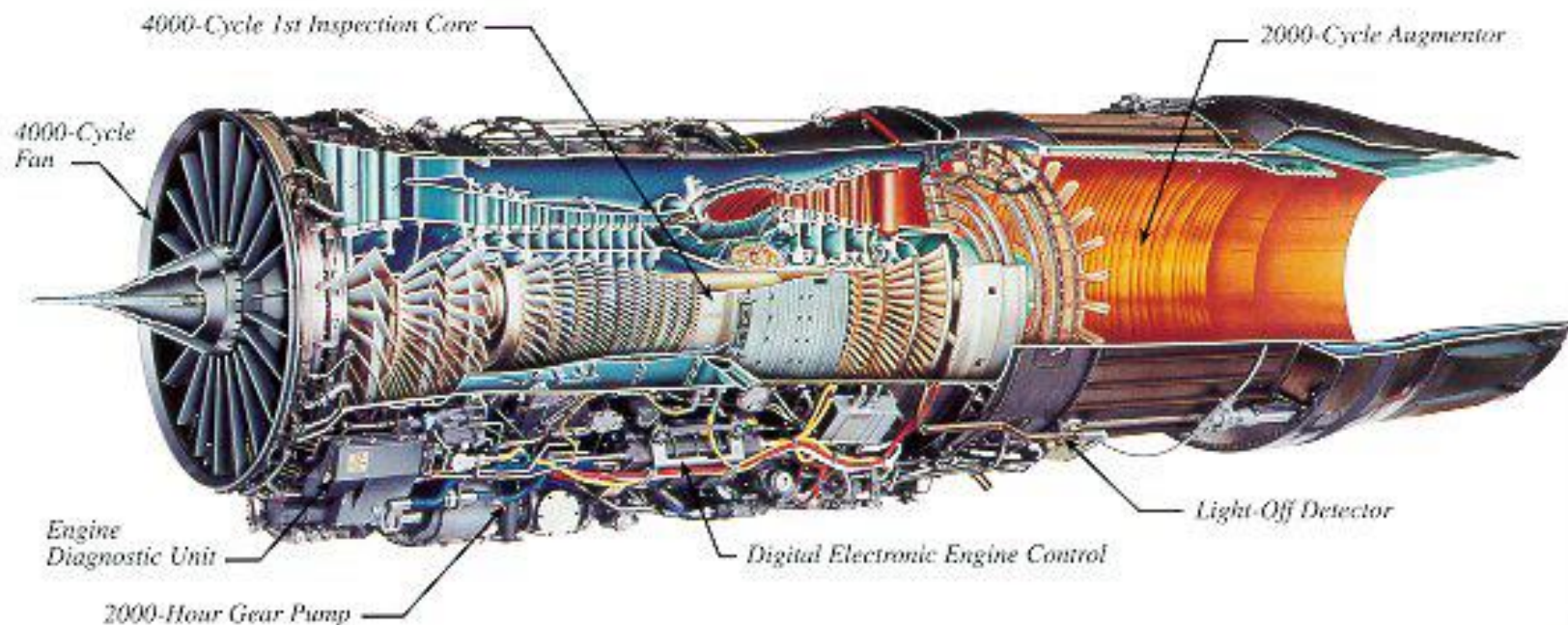

https://www.youtube.com/watch?v=_LaKIE2h3Jw

Silnik dwuprzepływowy z mieszalnikiem

F100-PW-220/F100-PW-220E TURBOFAN ENGINE

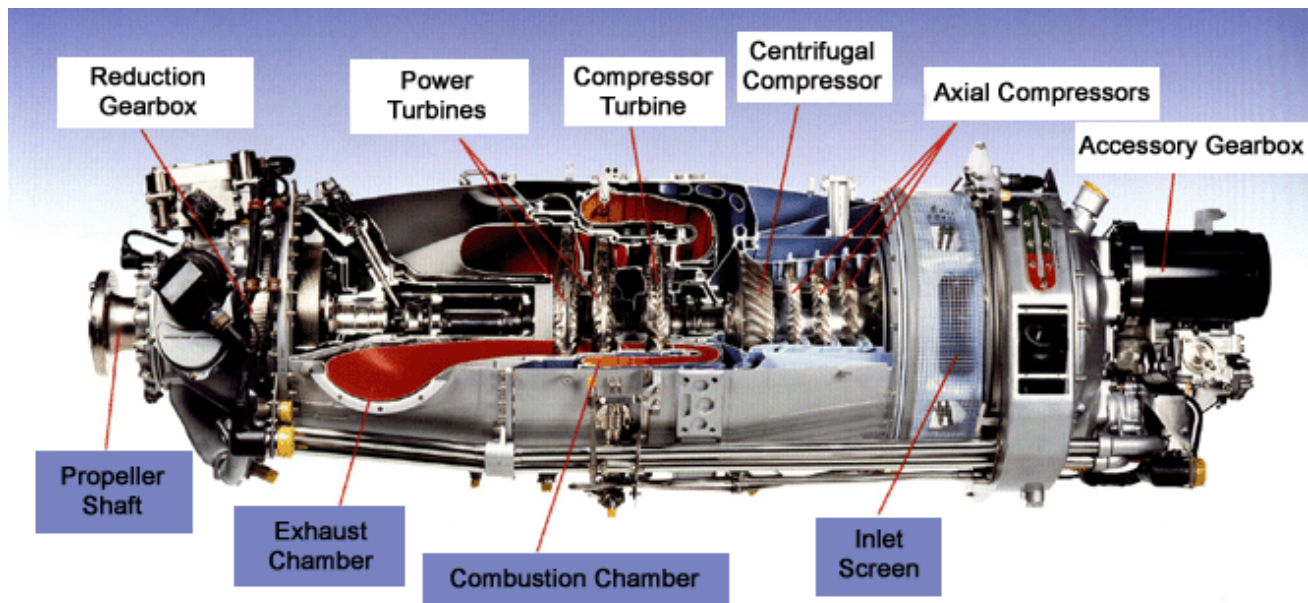

Ciąg:

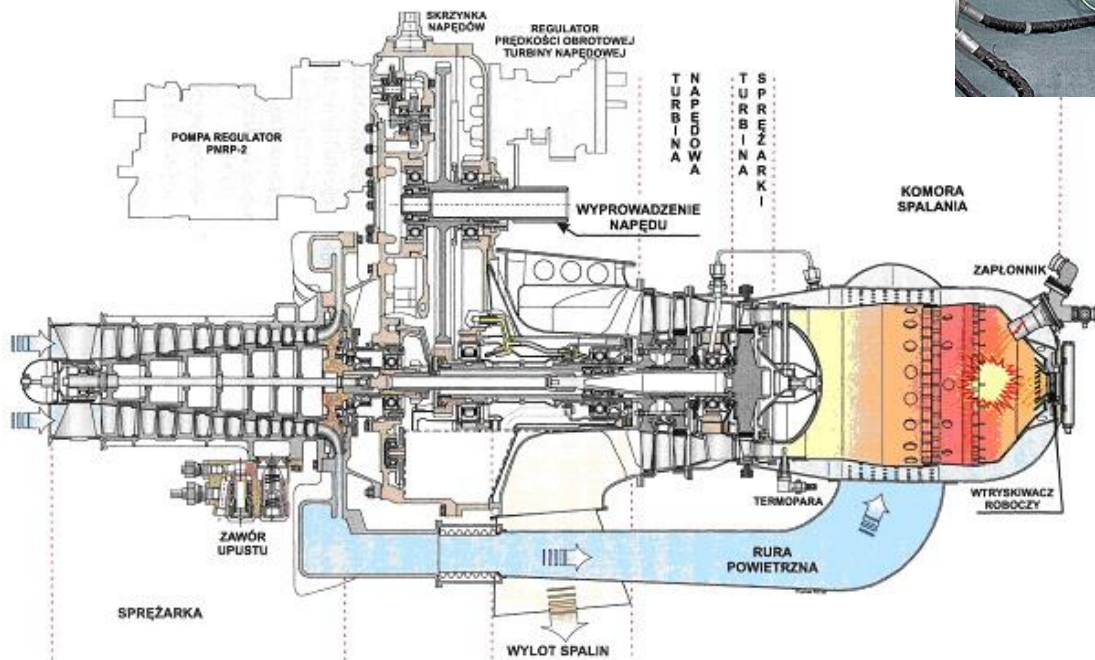
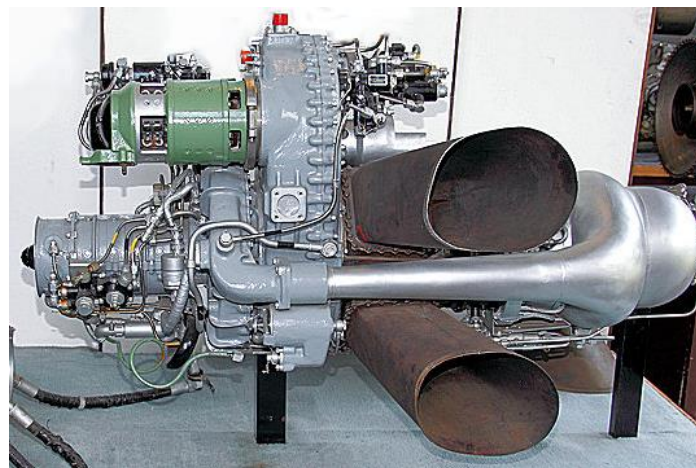
Z dopalaczem: 105,7 kN, bez dopalacza 65 kN

Budowa i zasada pracy silnika turbinowego z wolną turbiną

Turbinowy silnik śmigłowiec

Śmigłowce

NAPĘD – dwa silniki PZL
– 10W , moc startowa 900
kW,
moc krótkotrwała 1150
kW.

Śmigłowiec **PZL W-3A Sokół** –
prędkość maksymalna 260 km/h, pułap
6000 m

Wektorowanie ciągu

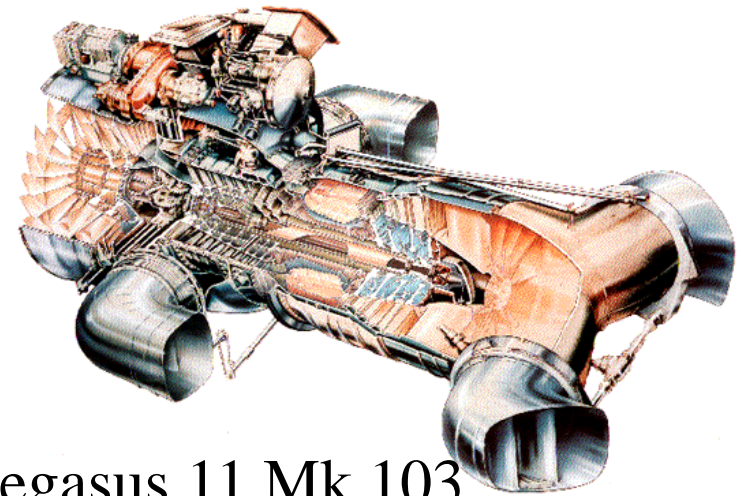
<https://www.youtube.com/watch?v=uiLNuzfSh5E>

Samoloty pionowego startu i lądowania

Joint Strike Fighter **F-35 B** Lightning II

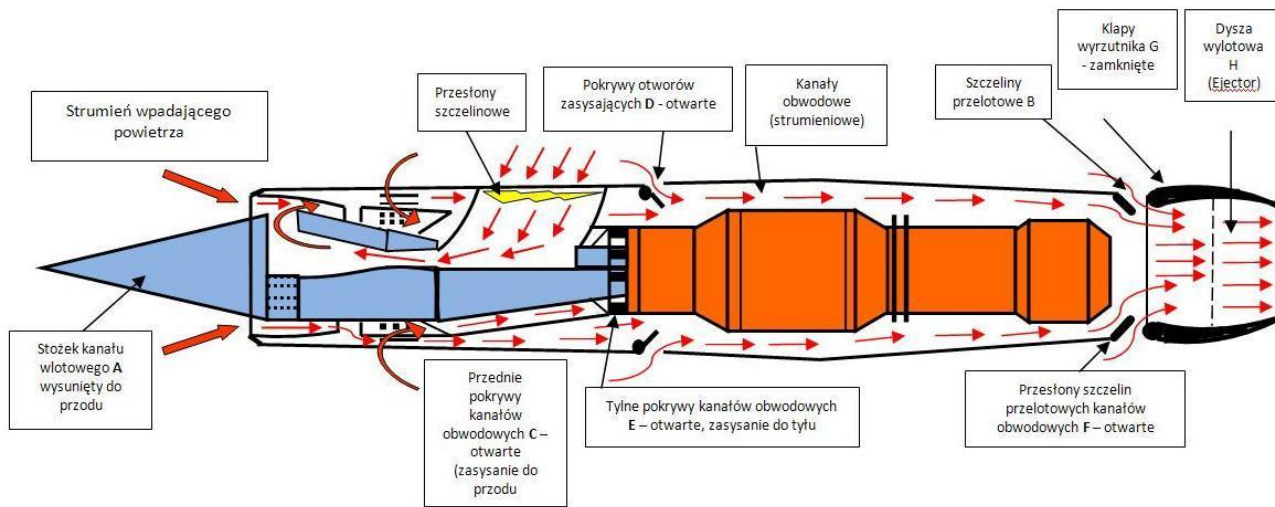

Pegasus 11 Mk.103

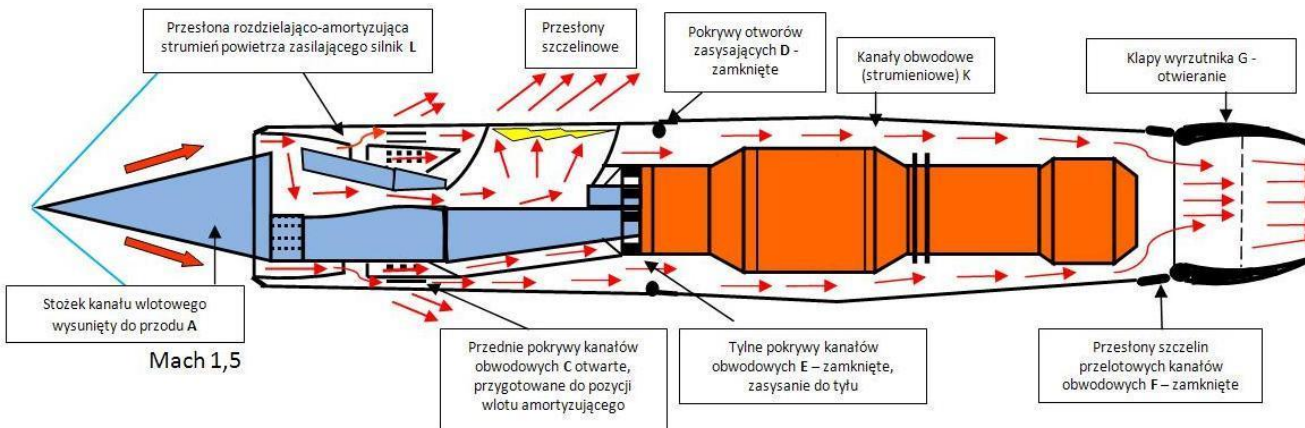

Harrier

Silnik samolotu SR 71 Black Bird

Mach 0,0

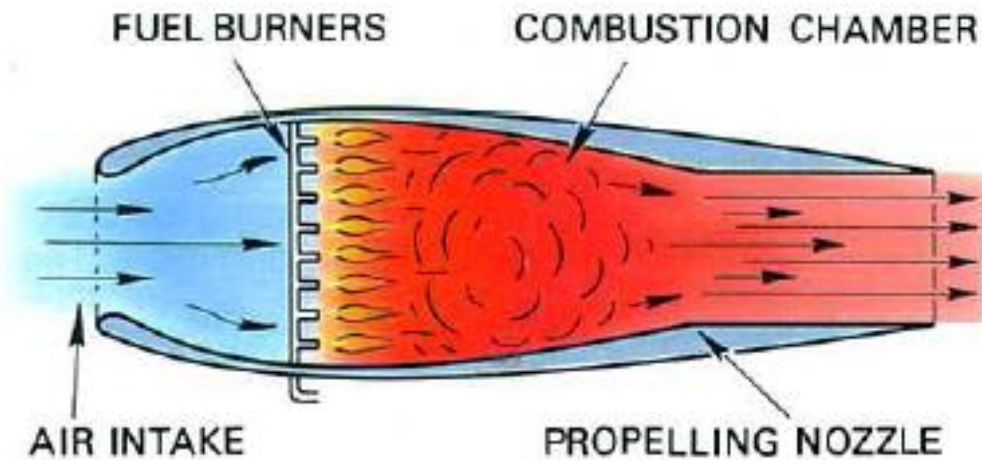

Mach 1,5

<https://www.youtube.com/watch?v=F3ao5SCedIk>

Silniki odrzutowe – strumieniowe

X-43A – M=6.83
(27.03.2004)

Silnik HYPOSED III 7,6 Ma

Pojazd X-43A osiągnął z silnikiem strumieniowym prędkość 9,6 Ma

Dziękuję za uwagę